

Op weg naar een inclusief Deventer

**Het VN-verdrag voor de rechten
van mensen met een beperking
in de praktijk**

Deventer zonder drempels

DEVENTER INCLUSIE AGENDA 2020-2024

Inhoud

1. Inleiding & samenvatting
2. Kader & Visie
3. Het VN-verdrag in de praktijk
4. Deventer: Iedereen doet mee
5. Hoe gaan we het aanpakken?
6. Aandachtsgebieden
7. Uitwerking: Plan van Aanpak

Datum: 30 maart 2020

Hoofdstuk 1

Inleiding & leeswijzer

Inleiding

Medio 2016 heeft de Rijksoverheid besloten om het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking te ratificeren. Daarmee heeft de Rijksoverheid zich verplicht om voorwaarden te scheppen voor een optimale participatie van mensen met een beperking op alle beleidsterreinen.

Bij de behandeling van het voorstel in de Tweede Kamer is een aantal moties aangenomen. Van gemeenten wordt een meerjarige uitvoeringsagenda verwacht, waarin niet alleen wordt aangegeven wat gedaan moet worden, maar ook wanneer en met wie.

Met de ASDD (Adviesraad Sociaal Domein) hebben we een adviesraad voor het college waarin ook vertegenwoordigers zijn opgenomen die de belangen behartigen van mensen met een beperking. De ASDD heeft de wens uitgesproken om bij de uitwerking betrokken te worden. Samen een koers uitzetten om stapsgewijs toe te werken naar een geleidelijke verwezenlijking van het VN-verdrag.

Doelstelling is het vastgestelde beleid te vertalen in aandachtsgebieden en activiteiten voor de periode 2020-2024. Dit plan is daarmee het kader voor iedereen die een bijdrage levert of gaat leveren aan een inclusief Deventer.

De Deventer Inclusie Agenda is met nadruk een dynamisch document. Het gaat er immers vooral om dat iedereen zijn bestaande activiteiten en taken op een inclusieve manier gaat doen. Dat betekent dat we steeds aansluiting zoeken bij actuele activiteiten en ontwikkelingen. Er komen nieuwe activiteiten bij en er worden projecten afgerond. De aanpak voorziet in een jaarlijkse terugkoppeling over behaalde resultaten én jaarlijkse aanpassing/ aanvulling.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 komt het kader en de visie aan de orde. Hoofdstuk 3 beschrijft het VN verdrag Handicap in de praktijk. De toegankelijke samenleving voor Deventer en de randvoorwaarden voor inclusie beleid volgen in hoofdstuk 4. Waarbij we ook inzicht hebben verkregen in onze eigen organisatie door de Quick Scan Deventer, deze is uitgevoerd in de eerste helft van 2019. In hoofdstuk 5 komen de uitgangspunten, het tijdspad en de procesafspraken aan bod. Op basis van een uitwerking op de Routekaart Lokale Inclusie Gemeente van het VNG geven we een toelichting op de aandachtsgebieden in de gemeente Deventer in hoofdstuk 6. Vervolgens is in het laatste hoofdstuk 7 de uitwerking in het Plan van Aanpak uitgewerkt. Per onderdeel zijn activiteiten, budget en planning vermeld.

Hoofdstuk 2

Kader & Visie

Wettelijk kader

In 2016 trad het 'VN-verdrag Handicap', ook wel 'VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking genoemd' in werking. Dit verdrag heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. De samenleving moet ervoor zorgen dat de achterstanden die mensen met een beperking ervaren om volwaardig mee te kunnen doen, worden weggenomen.

Het verdrag beschrijft de rechten van mensen met een beperking op gelijke behandeling en participatie. Om deze (mensen)rechten te realiseren, is het belangrijk dat de toegankelijkheid van onderwijs, werk, wonen, omgeving, informatie, gebouwen, mobiliteit, passende zorg en ondersteuning, participatie en dienstverlening goed geregeld zijn. In dit wettelijke kader is ook vastgelegd dat gemeenten het voortouw moeten nemen bij de lokale invulling en uitvoering van het VN-verdrag.

Bestuurlijk kader

Het bestuursakkoord 2018-2022

In het bestuursakkoord 2018-2022 "Met lef en liefde voor Deventer" heeft het college haar ambities gepresenteerd. De strategische thema's "Deventer werkt", "Duurzaam Deventer", "Oog voor elkaar", "Levendig Deventer" en "Samenwerken en samen leven" richten zich op het verder versterken van een vitale samenleving waar iedereen mee kan doen.

Verbindend Kader Sociaal Domein 2019-2022

In "Het Verbindend Kader Sociaal Domein 2019-2022" is aangegeven op welke wijze we in Deventer verder willen gaan met het transformeren van de nieuwe taken. En daadwerkelijk te veranderen en te vernieuwen om de zorg en ondersteuning ook op de langere termijn toegankelijk te houden. In het actieplan Transformatie Sociaal Domein zijn daarvoor de volgende doelstellingen opgenomen:

- Maximale participatie van Deventer inwoners: mensen werken, versterken zichzelf, doen iets voor een ander, of voor de stad. Iedereen doet ertoe!
- Het bieden van een vangnet voor inwoners die (tijdelijk) niet volledig kunnen meedoen in de Deventer samenleving.

Visie Leefomgeving 2014

In de Visie Leefomgeving is als hoger doel aangegeven dat het beheer en inrichting van de leefomgeving kan bijdragen aan andere doelstellingen van de gemeente, zoals het aantrekkelijk houden van de stad voor bezoekers, de sociale samenhang en gezond leven.

Bij de uitvoering van beheer en onderhoud zoeken we aansluiting op de sociale doelstellingen van de gemeente, zoals het bieden van mogelijkheden aan werkzoekenden om werkervaring op te doen. Als de gemeente opdrachtgever is voor een project, moet de opdrachtnemer deels mensen inzetten die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Deventer hoort hierin met Circulus/ Berkel en Het Groenbedrijf tot de landelijke koplopers.

We zoeken naar een balans tussen wat bewoners en ondernemers op het gebied van onderhoud van de gemeente mogen verwachten en wat ze zelf kunnen bijdragen aan een leefbare en aantrekkelijke stad. We stimuleren initiatieven van bewoners en ondernemers.

Visie

Het basisprincipe van de gemeente Deventer is dat iedereen mee kan doen. De visie op de inclusieve samenleving in “Het Verbindend Kader Sociaal Domein 2019-2022” kunnen we als volgt samenvatten:

- Iedereen doet mee
- De vraag centraal
- Meedoen en bijdragen

Iedereen doet mee

De gemeente Deventer is voor iedereen, iedereen doet mee. Maar iedereen moet ook mee kúnnen doen. Meedoen is niet voor iedereen vanzelfsprekend want de samenleving werpt (soms) drempels op. Zoals verwoordt in “Het Verbindend Kader Sociaal Domein 2019-2022”:

“We willen een sociale, inclusieve samenleving zijn waarin mensen zoveel mogelijk eigen verantwoordelijkheid nemen voor de inrichting van hun eigen leven: een samenleving waar iedereen tot zijn recht komt. Waar mensen elkaar aanspreken op opgroeien, opvoeden, financiële onafhankelijkheid en maatschappelijk meedoen. Culturele achtergrond, sekse, leeftijd, talenten en beperkingen maken niet uit: iedereen neemt op een gelijkwaardige manier deel aan de maatschappij. Mensen worden aangesproken op hun mogelijkheden, niet op hun beperkingen.”.

Om dit te realiseren, stimuleren en faciliteren we een samenleving waarin drempels die inwoners met beperkingen ervaren, worden weggenomen of waarin drempels overbrugbaar worden gemaakt.

De vraag centraal

Voor een goede aanpak is ervaringskennis nodig. Waar liggen de drempels die inwoners tegenkomen? Waar moet de prioriteit liggen en wat kan die drempels voorkomen en oplossen? We consulteren onze inwoners en we maken gebruik van adviesorganen om daar achter te komen.

Meedoen en bijdragen

Meedoen betekent ook bijdragen. We gaan er vanuit dat onze inwoners ‘een bijdrage leveren’. Een goed toegankelijke samenleving stelt inwoners in staat om hun talenten in te zetten en hun bijdrage te leveren. Bijdragen kan op economisch, sociaal en/of maatschappelijk vlak ook door ondersteuning. Dit betekent in eerste instantie dat iemand zoveel mogelijk economisch onafhankelijk is. Als het gaat om de toegankelijkheid van arbeid zal de inzet daarom altijd eerst gericht zijn op regulier werk. Bovendien is geen vaste standaard te geven voor de bijdragen die we van onze inwoners verwachten. Mantelzorg en vrijwilligerswerk zijn gewaardeerde bezigheden; maar iemand kan ook door middel van financiële bijdragen of door extra (beroepsmatig) inzet een bijdrage leveren.

Voor het college is een belangrijk uitgangspunt het versterken van de eigen kracht en zelfredzaamheid met o.a. behulp van een integrale, effectieve en efficiënte hulpverlening en ondersteuning aan onze inwoners.

Hoofdstuk 3

VN verdrag in de praktijk

Waarom een Lokale Inclusie Agenda?

Met de ratificatie van het VN-Verdrag Handicap is aan de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet de verplichting toegevoegd om in een periodiek plan op te nemen hoe de gemeenteraad uitvoering geeft aan het verdrag. Het 'Amendement Van der Staaij en Bergkamp' geeft aan dat het de voorkeur verdient dat deze periodieke plannen worden samengevoegd tot één integraal plan voor het hele sociaal domein.

Daarnaast geeft ook de Omgevingswet en Omgevingsvisie mogelijkheden om een toegankelijk- of uitvoeringsparagraaf op te nemen in haar omgevingsvisie. In de Deventer Omgevingsvisie is opgenomen dat we extra aandacht hebben voor levensloopbestendige woningen voor ouderen op 'pantoffelafstand' van winkels en voorzieningen.

In het Besluit Toegankelijkheid¹ is bepaald dat alle sectoren, dus ook de overheid, een actieplan moeten maken waarin zij aangeven hoe zij werken aan de geleidelijke verwezenlijking van de algemene toegankelijkheid, dus ook buiten het sociaal domein.

Mensen met een beperking

Veel mensen denken bij mensen met beperkingen vooral aan personen met een lichamelijke of fysieke beperking, zoals mensen in een rolstoel.

Er zijn echter ook veel mensen bij wie de beperkingen niet zichtbaar zijn. Het gaat zowel om lichamelijke als mentale (psychische en verstandelijke) beperkingen en chronische ziekten'.

Deze beperkingen ervaren mensen in al hun levensfasen, van kind, tot jongere, volwassene en oudere. In een inclusieve samenleving kan iedereen meedoen en wordt niemand gediscrimineerd of uitgesloten. Voor mensen met een beperking betekent een inclusieve samenleving dat ze meedoen op voet van gelijkheid, dat ze regie hebben over hun eigen leven en dat ze toegang hebben tot dezelfde voorzieningen en diensten als mensen zonder beperking.

Wanneer het gaat over 'inclusie' wordt vaak een bredere groep bedoeld. Niet alleen de groep mensen met een beperking, maar ook andere groepen die om verschillende redenen worden uitgesloten van volwaardige deelname aan de samenleving, denk aan leeftijd, etnische herkomst, seksuele oriëntatie of genderidentiteit.

Om wie gaat het in Nederland?

- 1,7 miljoen personen met een langdurige ziekte, aandoening of handicap.
- 1,5 miljoen personen met een lichamelijke handicap.
- 1,3 miljoen doven en slechthorenden.
- 316 duizend blinden en slechtzienden.
- 281 duizend personen met ernstige psychische aandoeningen.
- 142 duizend personen met een (licht) verstandelijke beperking.
- * Deze cijfers bevatten dubbelingen en zijn deels gebaseerd op schattingen van CBS en SCP.

Geleidelijke verbetering in de gemeente

Niet alle voorzieningen in de gemeente hoeven direct toegankelijk te zijn: het gaat om een geleidelijke verbetering. Bij nieuw beleid moet wel altijd rekening worden gehouden met de positie van mensen met een beperking. Het VN-Verdrag spreekt daarom bij de ontwikkeling van nieuwe producten of nieuw beleid ook over 'Design for All', Uitgangspunt bij het ontwerpen van beleid is direct uit te gaan van 'de toegang en bruikbaarheid voor iedereen'.

¹ De AMvB Besluit Toegankelijkheid betreft het amendement van Dijk m.b.t. het VN verdrag Handicap

Rol gemeenten en VNG

Het VN verdrag Handicap betekent voor gemeenten dat zij passende maatregelen moeten nemen zodat personen met een beperking zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven. Dus dat mensen met een beperking:

- Vrijelijk kunnen kiezen waar, met wie en hoe zij willen wonen en leven;
- De beschikking hebben over zorg en diensten die hen waar nodig ondersteunen bij het participeren in de samenleving;
- Net als iedereen toegang hebben tot informatie, producten, openbare voorzieningen, maatschappelijke diensten, gebouwen en openbare ruimte.

Het Rijk verwacht daarom van gemeenten dat ze een Lokale Inclusie Agenda opstellen, waarin de gemeente, samen met ervaringsdeskundigen, beschrijft hoe ze gaat werken aan een inclusieve samenleving.

Het verdrag zelf vormt en bepaalt het beleid, een gemeentelijke beleidsnota is om die reden overbodig. De gemeente wordt vooral gezien als uitvoerder van het verdrag, het vormt voor de gemeente de wegwijzer bij de invulling van haar inclusie beleid. Waarbij gemeenten werken aan:

- het mogelijk maken dat mensen met een beperking kunnen meedoen;
- het opheffen van achterstanden;
- het zorgen dat gemeentelijke regelgeving in overeenstemming is met het verdrag;
- het stimuleren dat organisaties, bedrijven en burgers de rechten van het verdrag naleven.

Van gemeenten wordt een meerjarige uitvoeringsagenda verwacht, waarin niet alleen wordt aangegeven wat gedaan moet worden, maar ook wanneer en met wie. Het VNG vervult daarbij een actieve rol. Met het project Iedereen doet mee! ondersteunt het VNG gemeenten die werken aan een inclusieve samenleving.

Manifest Iedereen doet mee!

In de raadsvergadering van 3 juli j.l. is de motie 8.2 Inclusieve Gemeente aangenomen. Door aan te sluiten bij het manifest "Iedereen doet mee" laat Deventer zien dat we serieus werk maken van inclusiviteit. Het voorstel van de motie is om aandacht te hebben voor de toegankelijkheid van voorzieningen zoals sportaccommodaties en om organisaties te betrekken bij het plan van aanpak Inclusieve Gemeente. En met de ondertekening van het manifest sluiten we aan bij de 25 koploper gemeenten in Nederland.

Hoofdstuk 4

Deventer: Iedereen doet mee

De toegankelijke samenleving

In een goed toegankelijke samenleving kunnen individuen zonder intensieve persoonlijke steun en kostbare hulpmiddelen meedoen op het terrein van arbeid, wonen, welzijn, recreëren enzovoort. Dit ideaal is echter slechts ten dele haalbaar. Allereerst omdat wat voor de één het wegnemen van een drempel is, voor een ander juist weer een drempel opwerpt. Denk bijvoorbeeld aan het simpele voorbeeld van een aflopende stoep die voor iemand in een rolstoel heel handig is maar voor iemand met een visuele beperking juist niet. Daarnaast is het niet mogelijk alles voor iedereen volledig toegankelijk te maken. Als iemand een drempel tegenkomt, betekent dit dat een voorziening of activiteit iets vraagt wat die persoon niet kan of niet goed kan. Drempels gaan dus zowel over het 'overvragen' (van de voorziening) als over 'onvermogens' (van de persoon). In een toegankelijke samenleving is er een balans tussen wat voorzieningen en diensten 'vragen' van participanten en de 'mogelijkheden' waarover zij beschikken. Deze balans wordt soms gerealiseerd door de voorziening toegankelijker te maken en soms door de inwoner meer ondersteuning te bieden

Inclusie beleid is een (voortdurend) proces

De toegankelijke samenleving omvat alle aspecten van onze samenleving. Integraliteit van beleid is daarom ook een vereiste om tot een samenleving te komen die in alle opzichten zoveel mogelijk toegankelijk is voor iedereen. Dit maakt echter ook dat het opstellen en uitvoeren van inclusie beleid te veelomvattend is om in één keer te realiseren. De toegankelijke samenleving kan niet binnen enkele jaren worden gerealiseerd, maar vraagt om een blijvende inzet.

Met het einddoel van een toegankelijke samenleving voor ogen moeten we formuleren welke prioriteiten we stellen in onze doelstellingen en welke resultaten we in de komende jaren willen behalen.

Inclusie beleid vraagt om samenwerking en bewustwording

De gemeente kan de toegankelijke samenleving niet alleen realiseren. Inwoners, ondernemers, organisaties en aanbieders hebben allemaal hun eigen rol. Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om de omgeving zodanig te veranderen dat alle inwoners kunnen meedoen. Samen bouwen we zo aan een toegankelijke samenleving.

Bewustwording is in dit proces een eerste vereiste. Want als je niet weet waar iemand letterlijk of figuurlijk tegenaan loopt, kun je onbedoeld drempels opwerpen. De inclusieve samenleving vraagt dus om samenwerking én om een bewustwording.

Eerste voorwaarde is dat iedereen zich bewust is dat 15- 25% van alle inwoners een beperking heeft en dat de manier waarop je je gedraagt of je werk doet onbedoeld een beperkend effect op hen kan hebben.

Een tweede voorwaarde is in je gedrag of bij de invulling van je werk ook daadwerkelijk rekening met hen te houden.

Quick Scan Deventer

In het kader van bewustwording is het belangrijk om onze zelfkennis te versterken door te weten waar we als organisatie staan. Uit informatie van het VNG blijkt dat het VN verdrag raakvlakken heeft met onze organisatie en alle 12 programma's van onze gemeente.

Voor het verkrijgen van een beeld van de situatie in Deventer is een quickscan Inclusie Beleid uitgevoerd binnen het ambtelijk apparaat in de maanden mei en juni 2019. Voor het onderzoek zijn de artikelen uit het VN-verdrag vertaald naar concrete vragen over het gemeentelijk beleid. De gestelde vragen zijn overgenomen van Stichting Zet, die voor meerdere gemeenten een quickscan heeft uitgevoerd.

De conclusie op hoofdlijnen is dat het beleid in Deventer gematigd positief wat betreft het bieden van gelijke kansen aan mensen met een beperking. Wat daarbij opvalt dat er hele mooie resultaten op onderdelen zijn geboekt, waar we echt trots op mogen zijn. En meer kunnen uitdragen.

In de bijlage 'Uitwerking Resultaat Quick Scan inclusie beleid Deventer' is het resultaat in een overzicht in beeld gebracht en nader tekstueel toegelicht. De activiteiten zijn overgenomen in hoofdstuk 7 Uitwerking: Plan van Aanpak.

Hoofdstuk 5

Hoe gaan we het aanpakken?

Uitgangspunten

Belangrijke uitgangspunten die we hanteren bij de aanpak zijn:

- We zetten ervaringsdeskundigheid in op verschillende onderwerpen en op verschillende niveaus en sluiten aan bij de behoefte van mensen die een beperking ervaren. We maken procesafspraken hierover;
- We kunnen en hoeven niet alles tegelijk aan te pakken. We starten met een aantal aandachtgebieden en breiden dit in de loop van de jaren uit naar andere aandachtsgebieden.
- We werken aan de hand van de aandachtsgebieden die ook landelijk worden gehanteerd. Een toelichting op de volgende aandachtsgebieden hebben we opgenomen in bijlage 'Inzicht in aandachtsgebieden voor VN verdrag in Deventer':
 - Bewustwording en participatie
 - Bouwen en wonen
 - Openbare ruimte
 - Gezondheid
 - Onderwijs
 - Vervoer
 - Vrije tijd
 - Werk
- We borgen de aandacht voor de uitvoering van het VN Verdrag zoveel mogelijk in het reguliere werk voor zover dat binnen de bestaande kaders en budgetten past.

Tijdspad

Tijdspad	Activiteiten
November 2019 - april 2020	Voorbereidende- en planfase. Aan het einde van deze fase is er: • Een PvA Deventer Inclusie Agenda 2020-2024 • Een coördinerend wethouder voor de Inclusie Agenda • Per programma een collega met inclusie in zijn portefeuille en • Een (coördinerend) inclusie ambtenaar • Een advies van de ASDD op het PvA • In gesprekken met ervaringsdeskundigen (Fooruit en de Deventer Sportploeg) opgehaald op welke wijze we bewustwording in- en extern kunnen versterken • Vindt interne afstemming en terugkoppeling plaats naar de contactpersonen van de 10 programma's in Deventer • Een besluit van het college over de prioriteiten, proces en PvA 2020-2024. En zijn raad en overige betrokkenen geïnformeerd over het besluit van het college
April 2020 - december 2020	Bewustwording, ambitie, draagvlak versterken. Aan het einde van deze fase is er: • Duidelijkheid over en draagvlak voor de ambitie m.b.t. de Inclusie Agenda • Helderheid op welke wijze we ervaringsdeskundigheid willen inzetten en op welke niveaus • Duidelijkheid op welke wijze de jaarlijkse cyclus van evaluatie en herijking gaat plaatsvinden met ervaringsdeskundigen en raad. • Een besluit van het college over de prioriteiten en financiering van het PvA 2020-2024. En zijn raad en overige betrokkenen geïnformeerd over het besluit van het college • Een ondertekend manifest 'Iedereen doet mee'

Tijdspad	Activiteiten
Januari 2021 - december 2024	Implementatie, borging, evaluatie en herijking. Tijdens deze fase vindt een jaarlijkse cyclus plaats: • Uitvoering van de actiepunten • Evaluatie met ervaringsdeskundigen (oktober) • Raadsmededeling aan de raad (november) • Besluit college jaaragenda voor het komende jaar (november)
Januari 2024 - oktober 2024	Herijking meerjarenplan. Aan het einde van deze fase: • zijn de ambities van raad en college voor het vervolg op het meerjarenplan helder • zijn de financiële kaders helder voor de Deventer Inclusie Agenda 2025-2028

Procesafspraken

- Begin 2020 gaan we (naast de ASDD) ook andere vormen van participatie ontwikkelen (ad hoc, thematisch etc.). Inzet van ervaringsdeskundigheid wordt een onderdeel op alle terreinen van uitvoering en beleid;
- De voorgenomen activiteiten, voortkomend uit de quickscan, leggen we voor aan de ervaringsdeskundigen, om samen met hen een prioritering van te maken;
- In (een) brede bijeenkomst(en) van ervaringsdeskundigen, ASDD en raadsleden gaan we bewustwording draagvlak creëren voor de uitwerking van Deventer zonder Drempels. Op deze wijze gaan we gezamenlijk echt aan de slag gaan met het VN-Verdrag in Deventer;
- We maken elk jaar een toegankelijkheidsagenda, waarin voor aandachtsgebieden concrete doelen en acties worden benoemd. Voor de overige aandachtsgebieden geven we aan welke acties raakvlakken hebben met het VN verdrag;
- Met de groep ervaringsdeskundigen gaan we één keer per jaar in het najaar de resultaten van het afgelopen jaar bespreken en aanbevelingen doen voor het volgende jaar (t.b.v. de begroting);
- Naast de groep ervaringsdeskundigen hebben de bestaande adviesorganen hun reguliere rol binnen het domein waar ze voor bestemd zijn;
- Voor de periode 2020-2024 hebben we aandachtsgebieden en een Plan van Aanpak opgesteld.

Randvoorwaarde: budget

We hebben middelen nodig voor de integrale sturing, de inzet op bewustwording en het versterken van de inzet van ervaringsdeskundigheid. Daarnaast zetten we extra in op en het faciliteren van de uitvoering van de acties voor de aandachtsgebieden in de jaren 2020-2024.

Een betere toegankelijkheid van de sportaccommodaties pakken we op vanuit het programma Meedoen, in het kader van het nieuwe Sportaccommodatiebeleid. Overige activiteiten voor de uitvoering van het VN Verdrag gaan we zoveel mogelijk borgen in het reguliere werk, binnen de bestaande kaders en budgetten.

Hoofdstuk 6

Aandachtsgebieden

Routekaart naar een inclusief Deventer

Het VNG heeft samen met gemeenten en ervaringsdeskundigen een aantal stappen benoemd die van belang zijn bij de (door)ontwikkeling van lokaal inclusiebeleid. Er is een routekaart opgesteld waarin de stappen zijn beschreven om te komen tot een Lokale Inclusie Agenda. In dit hoofdstuk geven een beknopte toelichting op de hoofdpunten en de uitwerking volgt in hoofdstuk 7.

Aandachtsgebieden

De routekaart van het VNG geeft ons het inzicht om te werken aan de volgende aandachtspunten voor de gemeente Deventer:

1. Bewustwording en ervaringsdeskundigheid;
2. Samenwerking met inwoners, ondernemers en organisaties;
3. Organisatie
4. Speerpunten van de Quick Scan Deventer / integrale aanpak
5. Bepalen van urgentie – Niet alles tegelijk;
6. Informeren / goede communicatie;
7. Borging van het proces.

Bewustwording en ervaringsdeskundigheid

Alleen door te organiseren dat mensen met een beperking in het gehele proces – bij de start, ontwikkeling en uitvoering – betrokken zijn, weten we zeker dat we echt werken aan een inclusieve gemeente Deventer. Inclusief werken kan alleen als je oog hebt voor het perspectief van inwoners die drempels en/of uitsluiting ervaren. Het versterken van de inzet van ervaringskennis is daarom naast de inzet op bewustwording ook een centraal onderdeel in het Plan van Aanpak. Zo verlenen we een subsidie aan Vriendendiensten om een coördinator ervaringsdeskundigheid aan te stellen, deze kan mede vorm geven aan een platform voor ervaringsdeskundigen in Deventer (psychiatrie). Ook andere contacten met betrokkenen en organisaties zullen we benutten om een brede vertegenwoordiging te verkrijgen in het platform.

Samenwerking met inwoners, ondernemers en organisaties

Met de ASDD (Adviesraad Sociaal Domein) hebben we een adviesraad voor het college waarin ook vertegenwoordigers zijn opgenomen die de belangen behartigen van mensen met een beperking. De ASDD heeft de wens uitgesproken om bij de uitwerking betrokken te worden.

Via Wij Deventer en de Sociale teams beschikken we over breed netwerk dat we kunnen inzetten voor een Inclusief Deventer. Samen willen we een maatschappelijke dialoog aangaan en zo werken aan bewustwording en mentaliteitsverandering bij inwoners, bedrijven en organisaties. De gemeente Deventer vervult naar buiten toe een trekkersrol. Deze aanpak ligt direct in het verlengde van de bewustwording en mentaliteitsverandering die we binnen onze eigen gemeentelijke organisatie nastreven.

Organisatie

Een inclusieve organisatie gaat niet zozeer om het ondernemen van nieuwe projecten of taken maar vooral om bestaande activiteiten en taken op een inclusieve manier uit te voeren. Het verdient aanbeveling dat we investeren in een integrale sturing en bewustwording van een inclusief Deventer.

Speerpunten van de Quick Scan Deventer / Integrale aanpak

Uit de interne Quick Scan blijkt dat het beleid in Deventer gematigd positief wat betreft het bieden van gelijke kansen aan mensen met een beperking. Het valt op dat we hele mooie resultaten op onderdelen boeken, waar we echt trots op mogen zijn. En meer kunnen uitdragen. Aan de andere kant zijn er nog wel enkele verbeterpunten aan te pakken. Een punt van aandacht is dat het lastig is om een volledig beeld te verkrijgen, de integrale sturing ontbreekt op Inclusie Beleid. De komende jaren willen we benutten voor de beleidsmatige inbedding van verschillende acties en activiteiten.

Bepalen van urgentie – Niet alles tegelijk

We kunnen niet alles realiseren in één beleidsperiode. Naast de genoemde aandachtspunten leggen we de focus voor de periode 2020 -2024 op:

- De openbare ruimte;
- De sportaccommodaties.

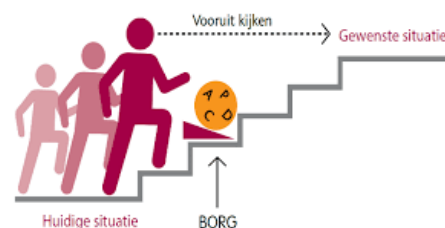
Informereren / goede communicatie

Veel informatie over toegankelijkheid is niet goed ontsloten. Deze informatie is echter niet alleen voor inwoners en betrokken partijen maar ook voor de gemeente van belang: waar gaat het in onze gemeente prima en waar nog niet? We willen dat deze informatie goed wordt gevonden én ontsloten.

Borging van het proces

Monitoren is een essentieel onderdeel van het VN verdrag. We gaan dit onderdeel oppakken samen met project Transformatie Sociale Domein. We onderzoeken de mogelijkheid om dit mee te nemen met de monitor sociaal domein.

Naast de samenwerking en het proces zullen vooral ook de ervaren verbeteringen (effecten) door mensen met een beperking zelf een belangrijke maatstaf zijn om succes van onze inspanningen te meten.

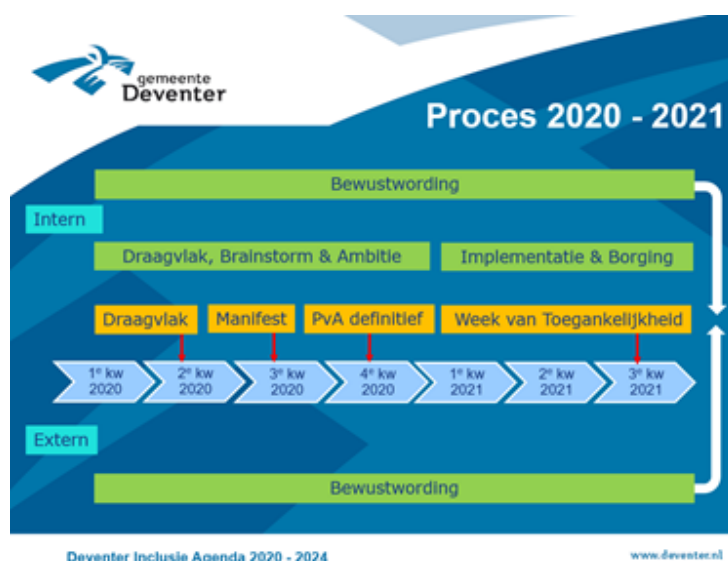

Hoofdstuk 7

Uitwerking: Plan van Aanpak

In het Plan van Aanpak zijn de actiepunten opgenomen die we prioriteren voor de komende periode 2020-2024. Een aantal aandachtsgebieden en activiteiten kennen een grote samenhang met de Transitie van het Sociale Domein. We zorgen voor integrale afstemming met dat traject. Uiteraard zijn we alert op de effectieve inzet van onze uren en middelen. Daartoe wegen we met een kosten-baten analyse af waar onze inzet het maximale rendement op kan leveren.

Extern traject	Bewustwording & participatie
Wat?	Bewustwording Inclusie bij inwoners, ondernemers en organisaties Manifest Iedereen doet mee
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap: Bewustwordingstraject Niets over ons, zonder ons.
Wat willen we bereiken?	Het doel is het vergroten van de kennis over en de bewustwording van Inclusie. We vinden het normaal dat iedereen mee kan doen en we zien het als vanzelfsprekend om alles wat we doen daarop in te richten. Kern: iedereen doet mee, kijken naar wat iemand wel kan, uitgaan van de talenten en niet van de beperking.
Hoe gaan we dat doen? En voor wie?	Het gezamenlijk organiseren van activiteiten en campagnes Bezoek van andere inclusieve stad en delen van onze ervaringen met andere gemeenten. Filmfestival; beeldvorming en bewustwording Toegankelijk ondernemen loont. Doorlopende, verbindende communicatie, met thematische invulling. Bevorderen van positieve beeldvorming over mensen met een beperking of mensen die om andere redenen uitgesloten worden (bijv. LHBTI). Externe doelgroepen: alle inwoners, bedrijven en organisaties. Ervaringsdeskundigen, adviesorganen, belangenbehartigers
Met wie uitvoeren?	Met Fooruit, Deventer Sportploeg en andere ervaringsdeskundigen, maatschappelijke partners en bedrijven.
Wanneer zijn we tevreden?	Een positieve grondhouding in het denken over inclusie en open staan voor verandering van gedrag. Het is vanzelfsprekend om alles wat we doen (leven en werk) zo in te richten dat iedereen mee kan doen.
Looptijd	2020-2024
Kosten	Inzet Fooruit en Deventer Sportploeg 2020: regulier budget 2021: 68.000 externe kosten 2022 – 2024 nader te bepalen

Intern traject	Inclusieve organisatie & beleid
Wat?	Bewustwording en vergroten kennis Inclusie binnen de organisatie. Inzet van ervaringsdeskundigheid wordt een onderdeel op alle terreinen van uitvoering en beleid. Borging, monitoring en evaluatie Inclusie gemeente
Wat is aanleiding?	VN verdrag Handicap & Manifest Iedereen doet mee Bewustwordingstraject Niets over ons, zonder ons.
Wat willen we bereiken?	We willen (veel meer dan nu) vanuit een inclusieve grondhouding beleid en dienstverlening ontwikkelen en uitvoeren. Ook onze informatievoorziening doen we (veel meer) op een inclusieve manier.
Hoe gaan we dat doen?	Vanuit alle 12 programma's van de gemeente zijn contactpersonen voor de inclusieagenda aangewezen, de kerngroep. Met de kerngroep gaan we de ambitie in het manifest specifiek vertalen naar Deventer. En daarnaast wat die ambitie per programma betekent, wat er nodig is om deze in het desbetreffende programma te realiseren. Nadat we dat per programma (samen) hebben vastgesteld komen we regelmatig bijeen om te bespreken waar we staan.
Met wie uitvoeren?	Interne doelgroepen: raad, college, directie, MT, OR en medewerkers Samen met Fooruit, Deventer Sportploeg en andere ervaringsdeskundigen.
Wanneer zijn we tevreden?	Een positieve grondhouding in het denken over inclusie en open staan voor verandering van gedrag. Het is vanzelfsprekend om alles wat we doen zo in te richten dat iedereen mee kan doen. Inclusief denken is geborgd in onze organisatie en is vast onderdeel van ons beleid en uitvoering. Als we de successen en leerpunten van het lokale Inclusie Agenda Deventer hebben gedeeld met de andere gemeenten
Looptijd	2020 -2024
Kosten	2020: regulier budget 2021: 20.000 voor begeleiding proces en communicatie middelen 2022 – 2024 nader te bepalen
Wat (extra) nodig voor de uitvoering?	MT en bestuur oefenen actieve rol uit bij creëren draagvlak en commitment. Medewerkers krijgen tijd voor deelname aan (bewustwordings)activiteiten en maken kennis met 'inclusief werken'

Monitoring en evaluatie Inclusie gemeente

Inclusief denken en doen

Inclusief werken vanuit de gemeente moet vanzelfsprekend worden. Dat is soms al het geval, maar een langdurig proces om in de hele organisatie te implementeren. Het start met de bewustwording en vervolgens ook het vergroten van kennis en vaardigheden.

De kerngroep van medewerkers die nauw betrokken zijn bij een of meerdere onderdelen uit dit plan van aanpak speelt hierin een belangrijke rol. In 2019 werken we met deze kerngroep een manier uit om regelmatig te meten welke resultaten we geboekt hebben.

Projectevaluatie

Bij alle beschreven projecten is evaluatie een onderdeel van de uitvoering; wat heeft het project opgeleverd? Naast de samenwerking en het proces zullen vooral ook de ervaren verbeteringen (effecten) door mensen met een beperking zelf een belangrijke maatstaf zijn om succes van onze inspanningen te meten. Het is de bedoeling om daarvoor een informele klankbordgroep samen te stellen die de inspanningen gaat 'meten'.

Bewustwording in onze gemeente

Via het Burgerpanel gaan we inventariseren hoe het staat met de kennis en bewustwording van de inclusieve samenleving bij onze inwoners.

Bijlage: Inzicht in aandachtsgebieden voor VN verdrag in Deventer

Naast de activiteiten die in het plan 'Op weg naar een inclusief Deventer' zijn beschreven zijn er al de nodige voorzieningen, regelingen, beleid, programma's en initiatieven die bijdragen aan een inclusieve samenleving. We werken aan de hand van de aandachtsgebieden die ook landelijk worden gehanteerd. In deze bijlage geven we een toelichting op:

- Bouwen
- Wonen
- Openbare ruimte
- Gezondheid
- Onderwijs
- Vervoer
- Vrije tijd
- Werk

Bouwen

In Deventer zijn we trots op ons duurzame en toegankelijke stadhuis, het beschikt over het ITS keurmerk (Integrale Toegankelijkheids Symbool). Als gemeente hebben we direct invloed op de fysieke toegankelijkheid van de bestaande openbare gebouwen die in eigendom van de gemeente zijn. Bij verbouwplannen of onderhoud toetsen we de plannen aan alle geldende wet- en regelgeving die van toepassing is. Dus ook op het punt van toegankelijkheid. Er is geen specifiek budget voor het toegankelijk maken van openbare gebouwen, maar indien nodig worden kosten betaald uit het beleidsveld. Zo zijn alle buurthuizen rolstoel toegankelijk gemaakt in de afgelopen jaren.

We vinden het belangrijk dat mensen zich kunnen oriënteren op de toegankelijkheid van gebouwen of plekken in de stad. Daarom ondersteunt gemeente Deventer de app Ongehinderd. Op deze app kan de gebruiker zien hoe het staat met de toegankelijkheid van circa 100 gebouwen, winkels, horeca, buurthuizen etc. Ook zijn alle invalideparkeerplaatsen terug te vinden. In Deventer voert stichting Fooruit wekelijks een check uit op de toegankelijkheid van de openbare ruimte en gebouwen.

Wonen

Mensen die zorg of ondersteuning nodig hebben, wonen steeds vaker zelfstandig en langer thuis. Langer zelfstandig thuis wonen stelt eisen aan de woningvoorraad én aan beschikbare zorg en ondersteuning. De meeste inwoners zijn mondig en zelfredzaam, maar er is ook een groep mensen in de samenleving die zonder extra ondersteuning tussen de wal en het schip dreigen te vallen. Een aanzienlijk deel van de bestaande woningen is op dit moment (nog) niet geschikt voor ouderen of mensen met een ondersteuningsvraag. Daarnaast heeft deze groep behoefte aan nieuwe

(geclusterde) woonvormen. Het betreft een vraag naar schaarse en vaak de goedkoopste (huur-)woningen in een stad waar krapte op de woningmarkt is. Bestaande en nieuwe doelgroepen dreigen elkaar te verdringen op de woningmarkt. We zien dat er in bepaalde wijken of buurten van de stad bovengemiddeld veel mensen wonen die op één of andere manier kwetsbaar zijn. Dat zet op sommige plekken de leefbaarheid onder druk.

Per ontwikkellocatie wordt het woningbouwprogramma bepaald aan de hand van de specifieke opgaven in de wijk of dorp. 'Voor meerdere levensfasen geschikt of geschikt te maken' wordt als aandachtspunt meegenomen in het bouwprogramma.

De gemeente Deventer heeft een Wmo-convenant met de corporaties waarin afspraken zijn gemaakt over woningaanpassingen. In de initiatieffase van een project voeren corporatie en gemeente overleg over de gewenste woningaanpassingen in relatie tot de Wmo. En welke aanpassingen zonder noemenswaardige meerkosten kunnen worden meegenomen in groot onderhoud of nieuwbouw, met als doel om toekomstige Wmo woningaanpassingen te voorkomen.

Aanvullend worden de bestaande aangepaste woningen van de corporaties specifiek aangeboden met voorrang voor mensen die aangewezen zijn op de aangebrachte voorzieningen.

Openbare ruimte

Binnen het programma Leefomgeving is toegankelijkheid al jaren een belangrijk criteria bij ontwerp en beheer. Het afgelopen jaar zijn mooie verdieplagslagen gemaakt en is vanuit de ASDD een overzicht 'Prioriteitenlijst Knelpunten Toegankelijkheid' opgesteld. De samenwerking met de ASDD gaan we benutten om onze processen in voorbereiding en uitvoering van projecten te verbeteren.

Met subsidie van de provincie Overijssel heeft KE Advies samen met Saxion Hogeschool, Windesheim en 8 gemeenten een Handboek 'dementievriendelijke openbare ruimte' ontwikkeld. Het handboek, dat met inbreng van diverse zorg- en welzijnsorganisaties tot stand is gekomen, legt een brug tussen het sociale en fysieke domein. Het handboek geeft handvatten aan de beleidsmakers en beheerders bij het inrichten van de openbare ruimte voor mensen met dementie.

In Deventer kennen we geen regels voor toegankelijkheid van de openbare ruimte. Dit betekent dat de richtlijnen op het gebied van toegankelijkheid verschillend geïnterpreteerd en toegepast worden. Landelijke richtlijnen voor toegankelijkheid en het Handboek 'dementievriendelijke openbare ruimte' gaan we benutten om ons PvE openbare ruimte in Deventer te actualiseren in 2020.

In de openbare ruimte zetten we in Deventer met het fietsbeleid volop in op vrij liggende fietspaden en bredere fietsstroken. Voor het realiseren van aanpassingen op gebied van toegankelijkheid is een beperkt budget per jaar beschikbaar. Het is daarom van belang om de prioriteit te bepalen. Samen met ervaringsdeskundigen gaan we een kaart ontwikkelen met gebieden waar meer mensen met een beperking komen. Deze plekken zijn extra van belang om te streven naar toegankelijkheid, zoals winkelcentra, stations, zorgcentra etc.

Gezondheid

In Deventer zijn zorgaanbieders betrokken bij het platform Samen gezond in Deventer (management-beleid-uitvoering). Ze worden betrokken bij specifieke activiteiten in hun wijk of buurt. We kennen een veelheid van succesvolle of veelbelovende gezondheidsprojecten. Enkele daarvan zijn innovaties om trots op te zijn, zoals:

- Beweegmakelaar: een deskundige helpt patiënten een geschikte plek te vinden om (meer) te gaan bewegen;
- BAS: Blijf actief bij je Sportvereniging: een programma voor mensen met geheugenproblemen om mee te blijven doen in de samenleving;
- Deventer FitKids: organisaties in de wijk, ouders en kinderen werken samen aan een gezonde leefstijl.

Samen Gezond in Deventer bestaat uit kernpartners (uitvoerders) uit de zorg, welzijn, onderwijs, sport, gemeente en zorgverzekeraar Eno. Het netwerk stimuleert en faciliteert initiatieven waarin mensen werken aan gezondheid door verandering in gedrag, omgeving, beleid, regels en afspraken. Door samen te zoeken naar manieren die de zelfregie en veerkracht bij bewoners vergroten, wil het netwerk de vitaliteit van mensen verhogen.

Via 15 partijen (vrijwilligersorganisaties) die samen het Platform Informele Zorg vormen (coördinatie ligt bij Vrijwilligerscentrale Deventer, Carinova en Stichting Vriendendiensten) wordt in samenwerking met de sociale teams en WIJ Deventer (wijkaanpak) de verbinding gelegd tussen de informele en formele zorg.

In 2019 is nieuw gezondheidsbeleid vastgesteld. Gezondheid is veelomvattend en het is onmogelijk om alles tegelijkertijd aan te pakken. Samen met partners en inwoners in Deventer zetten we ons in om de gezondheid van de Deventenaren te bevorderen. Op basis van de beschikbare gegevens en de informatie, wensen en behoeftes die zijn verzameld, is gekozen om aan de slag te gaan met zes speerpunten in het gezondheidsbeleid:

1. Ouderen en gezondheid
2. Jeugd en gezondheid
3. Sociaaleconomische gezondheidsverschillen verkleinen
4. Gezonde leefstijl
5. Psychische gezondheid
6. Leefomgeving

Passend onderwijs

In Deventer werkt de gemeente met diverse partijen samen om ieder kind naar school te kunnen laten gaan. De professionals op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg weten elkaar steeds beter te vinden. Daarnaast worden meerdere projecten en voorzieningen in het leven geroepen om te voorkomen dat leerlingen verzuimen en uitvallen. De doelstelling is dat ieder kind op een passende plek in Deventer terecht komt.

Binnen de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) bespreken de gemeente en schoolbesturen vanuit het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs onderwerpen op het gebied van onderwijs en onderwijshuisvesting.

Het toegankelijk maken van onderwijs in de zin van dat ieder kind recht heeft om onderwijs te volgen is onderwerp van gesprek. Daarbij valt te denken aan kansengelijkheid en het voorkomen van onderwijsachterstanden via Voor- en Vroegschoolse Educatie.

Daarnaast dient het onderwijs letterlijk toegankelijk te zijn via de gebouwen, zodat leerlingen met fysieke beperkingen de gebouwen goed kunnen betreden. Binnen het thema van onderwijshuisvesting is hier aandacht voor. Dit onderwerp komt op de agenda voor het overleg tijdens de LEA eind 2019.

Vervoer

Op basis van een burgerinitiatief rijdt er een Centrubus in Deventer, deze wordt gereden door vrijwilligers. Deze voorziening geeft toeristen, ouderen en mensen die minder mobiel zijn de mogelijkheid om leuke plekken in het centrum te bezoeken. Daarnaast hebben we bijna alle bushaltes in de gemeente Deventer toegankelijk gemaakt. Alleen de haltes waarbij het technisch niet mogelijk was, zijn niet aangepast.

Iedereen moet met het openbaar vervoer mee kunnen. Als dat niet kan, heb je recht op aangepast vervoer. Openbaar vervoer is een domein waarin de gemeente slechts een bescheiden rol kan spelen. Echter de gemeente heeft wel een zeer belangrijke lobbypositie als het gaat om een goede bereikbaarheid voor alle inwoners en goede verbindingen met de regio en Nederland.

Er zijn landelijke ontwikkelingen en ambities op het terrein van vervoer waarvan we ook in Deventer van gaan profiteren. Zo moeten in 2030 alle stations toegankelijk zijn voor iedereen. Met bijvoorbeeld overal liften en grote letters en duidelijke informatieborden. De NS koopt alleen nog treinen die goed toegankelijk zijn. Iemand met een rollator of rolstoel kan dan zonder hulp de trein in en uit. In elke trein komen vlak bij de uitgang stoelen voor mensen die niet goed kunnen lopen. Reisinformatie op websites en telefoons moet compleet en leesbaar zijn.

Vrije tijd

We hebben op het gebied van Sport veel aandacht voor aangepast sporten. Een regiocoach levert extra aandacht en verzorgt trainingen voor mensen met een handicap, voornamelijk met een lichamelijke en geestelijke beperking. Daarnaast zijn er 13 sportregisseurs die verenigingen ondersteunen. Van de 130 verenigingen hebben 30 verenigingen deelnemers en activiteiten voor mensen met een beperking. Op het gebied van communicatie is een sport carrousel die op vele plekken in de gemeente aanwezig. Door de inzet van een buurtbus stimuleren we inwoners met een beperking om actief te gaan sporten.

In het kader van het nieuwe Sportaccommodatiebeleid volgt een inventarisatie op de toegankelijkheid van de sportaccommodaties. Waarbij gehandicaptensporters, de Deventer Sportploeg en andere ervaringsdeskundigen worden betrokken.

We willen het mogelijk maken dat personen met een beperking op voet van gelijkheid met anderen kunnen deelnemen aan het culturele leven. In de vastgestelde cultuurvisie 2019-2024 is aandacht voor toegankelijkheid meegenomen in het thema diversiteit. Bij culturele participatie hebben we de VVV als belangrijke partner die actief is de informatie over een toegankelijke recreatie te bevorderen.

Werk

De gemeente heeft de opdracht om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen bij de ontwikkeling van hun arbeidsvermogen en maatregelen te treffen om werk bij reguliere werkgevers te bevorderen en zo nodig beschutte werkplekken te creëren.

Als gemeente Deventer geven we zelf het goede voorbeeld in het toepassen van social return. Direct door zelf mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen en indirect via het inkoopbeleid (door contracten af te sluiten waarin social return een voorwaarde is).

Met een landelijk audit instrument, de PSO (prestatieladder socialer ondernemen), houden we bij hoe het gaat. Zowel de kwantiteit als de kwaliteit van sociaal ondernemen wordt gemeten. De gemeente Deventer scoort op trede 3, de maximale score.

We stimuleren en ondersteunen mensen met een beperking bij het verwerven van een arbeidsplaats. Daarnaast spannen (welzijns)organisaties zich in om de participatie van mensen met een beperking te bevorderen. Het uitvoeren van een periodieke bestandsanalyse WWB is een verbeterpunt dat we gaan oppakken in 2020.

